

Den litterære blog

Hvordan arbejder den litterære blog som en aktiv del af den litterære offentlighed; som refleksionsrum, diskursudvidelse og (muligheds)arkiv?

Af Thomas Hvid Kromann & Martin Glaz Serup

En af de væsentligste ændringer i samfundets kommunikation de sidste 25 år har utvivlsomt været internettets massive udbredelse, og med det, de internetbaserede nyskabelser i form af hjemmesider, e-mails, sociale medier, digital signatur osv., hvis udvikling igen hænger sammen med stadig hurtigere og billigere mobilteknologi. Heller ikke det litterære liv er længere det samme. Som den amerikanske digter og litterat Charles Bernstein skriver, er litteraturen aldrig uanfægtet af sine institutioner. »En ny litteratur har brug for nye institutioner, og disse institutioner er lige så meget en del af dens æstetik som de litterære værker, den fletter ind i samfundets struktur.« (Bernstein 2009: 35). Når samfundet ændrer sig, ændrer litteraturen sig også. Men hvor meget har egentlig forandret sig inden for den litterære institution med alle dens underinstitutioner – dette komplekse netværk; hvor meget af produktionen, distributionen og receptionen er gået online, og hvilke betydninger har det og kan det have for det litterære økosystem, såvel som for litteraturen selv? Det er stadig åbne spørgsmål.

På den ene side kan man observere at litteraturen og læsningen antager nye former, hvor digitale formater vinder frem igennem anvendelsen af e-readers, tablets med mere, og via fremkomsten af nye former som digital litteratur, apps, sms-romaner og -digte. På den anden side holder Gutenbergs læsemaskine endnu stand og »litteratur« er stadig i høj grad synonymt med den papirbaserede bog (for eksempel skabte det en del postyr blandt kritikere, da Lindhardt og Ringhof udelukkende udgav Peter Poulsens digtsamling *Rulleteksterne* som e-bog og print-on-demand i 2010. *Informations* Erik Skyum-Nielsen (2012) kaldte det for »en art udsøgt fornærmelse«, og *Weekendavisens* Lars Bukdahl (2010) kaldte det en »svinestreg« og en »lumpenhed«).

På den ene side er der en heftig aktivitet på internettet, også i det litterære felt, hvor nye former som hjemmesider, nettidsskrifter, åbne arkiver og litterære blogs flourer. Ligesom udvekslingen af litteratur og diskussionen af den også finder sted decentralt i bredere anlagte sociale medier som Facebook og Twitter. På den anden side er de traditionelle massemedier endnu dagsordensættende og en bogs kommercielle succes kan være betinget af en

synergieffekt mellem dagblade, radio og tv (medregnet deres internetbaserede inkarnationer).

I denne artikel vil vi se nærmere på den del af den litterære offentlighed der udspiller sig på og omkring *den litterære blog*. Den litterære blog definerer vi som den blog, hvor genstandsfeltet er *litteraturen*, dvs. tekster om litteratur eller tekster, der er litteratur, eller begge dele.

Blogs (og nettidsskrifter)

Ordet *blog* er en sammentrækning af ordene *web* og *log*. En logbog ført på nettet. Bloggen som form opstår midt i 1990'erne og bliver et populært kommunikationsmiddel i slutningen af 1990'erne (Morrison 2007: 370). Ordet blev ifølge den norske forsker Jill Walker Rettberg brugt første gang i 1997 (Walker 2008: 17). Bloggen er et typisk Web 2.0-produkt, hvor brugeren selv skaber indhold og hvor et centralt fokus ligger på social interaktion. Mediehistorisk er der tale om en interessant udvikling fra de traditionelle massemediers »one-to-many« til et mangefacetteret mediebilledes many-to-many. Walker skelner mellem tre typer af blogs: de personlige blogs, de 'filtrerende' blogs (indhold filtreret fra andre steder på internettet) og de tematiske blogs (Walker 2008: 9).

Blogs er generelt kendetegnet ved *aktualitet* (hyppige opdateringer, hurtige reaktioner på aktuelle begivenheder), *dialog* (i kommentarfeltet, samt i blogpostens links til egne eller eksterne poster), *multimedialitet* (inkorporeringen af skrift, billeder, musik, film, forskellige programmer) og en *arkivisk tilgang* (et dynamisk arkiv, der kan dukke op i en google-søgning eller hvis man søger lokalt på bloggen). Blogs fungerer i princippet i alle led af den skriftbårne kommunikationsproces: den kan både være produktion, distribution og reception af et givent indhold. Produktion og distribution er en og samme ting på bloggen modsat for eksempel de papirbaserede publikationer.

Blogs erstatter ikke de etablerede mediekanaler, de trykte medier og deres internetudgaver, men blogs kan potentielt fungere som et supplement og genret teknisk integrerer den elementer fra klummen, kommentaren og artiklen, men har ofte et prægnant personligt udtryk og er fri for ekstern redaktionel censur. Endvidere er der også et vist udvekslingsforhold mellem de nye og de gamle medier: skribenter fra blogs rekrutteres til at skrive for

» Den litterære blog definerer vi som den blog, hvor genstandsfeltet er litteraturen, dvs. tekster om litteratur eller tekster, der er litteratur, eller begge dele.

etablerede kommunikationskanaler og aviserne har i deres netbaserede versioner ofte bloggen som en integreret del. Her bruges de tekstbaserede blogs som regel genremæssigt til kommentarer eller klummer.

De fleste blogs er kendetegnet ved en massiv brug af *hypertext* – links – og et mere eller mindre åbent *kommentarfelt*, hvilket adskiller den litterære blog fra det litterære *tidsskrift*, der udkommer på nettet uden at være et egentligt *nettidsskrift*. En sådan skelnen handler om mediespecificitet. Af gode danske tidsskrifter, der udkommer på nettet, kan *Morgenrøde*, *The Copenhagen Review*, *Slagtryk* og *Trappe Tusind* (der også udkommer på papir) nævnes. Til sammenligning er kommentarfunktionen og hypertexten integrerede dele af nettidsskrifter som *Litteratursiden*, *Nummer 9* og nordamerikanske *Jacket2* og *Joyland Poetry*. Norske *Vagant* og amerikanske *Lana Turner Journal* er mellemformer på den måde, at begge tidsskrifter udkommer på papir, men samtidig producerer originalt materiale, der kun findes på nettet, hvor de altså også gør brug af nettets særlige muligheder for kommentarer og hypertext, blandt andet via blogs. Blogs indgår som et naturligt eller indbygget element (blandt flere) i samtlige de nettidsskrifter der her, lidt tilfældigt, er oplistet (tidsskrifter, der udkommer på nettet – men lige så godt kunne udkomme på andre måder – bruger ikke blogs).

Men hvordan *læse* en blog? Betragtes bloggen som et værk, er der tale om et ustabilt et af slagsen på grund af hypertexten og det åbne kommentarfelt. En blog er en langt mindre stabil størrelse, langt mindre afgrænset, end det for eksempel er tilfældet med bogen; og med så omfattende en paratekst at man kan blive i tvivl om, hvor værket egentlig befinder sig. Det skriver norske Martin Grüner Larsen (2007: 14), der i sin masteropgave *Tid, tekst & tanke*, forsøger at indkredse *bloggens litterære form* som værende i høj grad essayistisk. Legen har ofte en fremtrædende form i kommentarfeltet, skriver Grüner Larsen, kommentarfeltet står som en slags »*Parodia* – en sidesang sunget av et kor som er flertallig nok til å overdøve forsangeren.« (ibid: 17). Bloggen har typisk en mild autoritær forfatterfunktion, og gennemtrænges og interverneres af andre skrivestemmer og forfatterfunktioner. Det gør bloggens typiske forfatterfunktion *distribueret* og *demokratisk*, snarere end *centraliseret* og *autoritær*, sådan som det kan siges at være tilfældet inden for et mere traditionelt værkbegreb, hvis man stiller udsigelsesfunktionen i Bloggen over for samme i Bogen. Dette gør at Grüner Larsen kalder bloggen – som værk betragtet – for »*permeabelt*« (ibid.).

Overordnet kan man, som Grüner Larsen har gjort det, påpege at en del litterære blogs deler en række (overfladiske) kvaliteter med *essayet*: »en processuell tilnærming, en intellektuell rastløshed, en kærlighed for sitatet og det tilfældige, og den uforpligtende og innfallspregete sproglige leken.« (Grüner Larsen 2007: 5). Man kunne også pege på litterære former som fragmentet, skitsen, udkastet, dvs. genretræk ved kortprosaen, men (ofte) uden dets fiktive karakter.

Alternativ publicering / litterær innovation

I maj 2007 arrangerede nettidsskriftet Litlive (2003–2009) i samarbejde med den nordiske folkehøjskole Biskops-Arnö, seminaret »Alternativ publicering / litterær innovation«, med både titel og inspiration fra Charles Bernsteins essay om midlertidige institutioner og poetisk fornyelse (1993). På programmet var blandt andet et panel bestående af Malte Persson, Martin Larsen og Susanne Christensen, der hver især var blandt de allerførste seriøse litterære bloggere i henholdsvis Sverige, Danmark og Norge. Panelet blev modereret af Martin Glaz Serup. Hver især var med afsæt i deres egne blogs blevet bedt om at give et bud på hvad en litterær blog er. Svarene var vidt forskellige og repræsenterer muligvis tre grundlæggende typer inden for den litterære blog, eller i det mindste: tre måder, der også lader sig identificere hos andre litterære bloggere. Susanne Christensen (2007) talte med udgangspunkt i sin blog *Tiger Claws* (2002–) om *bloggen som (kritisk) praksis* og en særlig måde at mumle på:

Bloggen kan man anskue som en af de scener hvor nye måder at gøre jeg på bryder ud. Dette udbrud kan sætte repræsentationslogikken i krise, skriften er tilsyneladende »fri« på bloggen/nettet (...) Udslettelse eller potentiel udvidelse; identitetseksperiment, kritisk praksis?

Martin Larsen (2007) talte med udgangspunkt i sin blog *Zonet* (2003–) om *bloggen som litterært værk*;

»...en litterær blog, der ikke ville være litterær fordi den *handlede* om litteratur, men fordi den selv prøvede at være et litterært værk, måtte have *tiden* som sin centrale æstetiske kategori, snarere end f.eks.. sit (visuelle) design, fordi et sådant værk ville folde sig ud i tiden på en helt anden måde end den tid, vi møder i et trykt værk.«

Endelig talte Malte Persson med udgangspunkt i sin blog *Errata* (2004–2010) om bloggen som en form for tilbagevendende til en litterær offentlighed, som den tog sig ud i Europa før moderniteten

» En blog er en langt mindre stabil størrelse, langt mindre afgrænset, end det for eksempel er tilfældet med bogen; og med så omfattende en paratekst at man kan blive i tvivl om, hvor værket egentlig befinder sig.

og massemedierne. Bloggen som en tilbagevenden eller parallel til brevkulturen i det 18. århundrede, hvor brevene ikke var private, men netop åbne og cirkulerede i saloner, ved hoffer, selskaber og lignende, hvor de blev delt og læst op. Bloggen som åbent brev og som aktiv del af en ny, gammel salonkultur.

Bloggen i den litterære offentlighed

Men hvordan fungerer bloggen i forhold til den litterære offentlighed? Da tidsskriftet *Den Blå Port* i 2011 holdt en soirée i anledning af deres 25-års jubilæum diskuterede tre litteraturkritikere, Erik Skyum-Nielsen (*Information*), Tue Andersen Nexø (*Information*) og Lars Bukdahl (*Weekendavisen*), den litterære blog. Hvor Skyum-Nielsen afskrev bloggen som rent tidsspilde, forklarede Nexø sin lukning af bloggen »Sandkassen« (på *Informations* hjemmeside 2006–2009) med tidsmangel, hvorimod Bukdahl måtte ud i en egentlig forsvarstale for sin brug af tid på den hyppigt opdaterede og relativt velbesøgte »Blogdahl«.

De fristående litterære blogs – blogs der ikke er del af en netavis eller et nettidsskrift for eksempel – der i skrivende stund er tydeligst i den danske blogosfære er, foruden Lars Bukdahls »Blogdahl« (2010–, bloggen er den 'private' fortsættelse af den blog Bukdahl havde i regi af *Weekendavisen* i 2008–2009); Martin Glaz Serups »Kornkammer« (2005–) og den kollektive blog »Promenaden« (2011–). Stemmen på »Blogdahl« er udpræget monologisk, og stilen selvsagt vældig Bukdahlsk. Bloggen er litterær på den måde at den kommenterer stort og småt i den fortrinsvis danske litterære verden; nye udgivelser, anmeldelser, artikler, andre blogposts med mere; desuden noter og optegnelser af næsten privat karakter. Med Walkers begreb kunne man sikkert henregne Bukdahls blog til *de personlige blogs*, selvom det i så fald måtte være en offentlig persons personlige blog. »Kornkammer« er derimod en slags litterær hovedbanegård, en primært *filtrerende blog* med Walkers begreber, hvor de hyppige opdateringer typisk udgøres af henvisninger til artikler, arrangementer, oplæsninger m.m. på andre hjemmesider. »Kornkammers« interessesfære er international, med særlig fokus på det nordiske. Foruden links og litterære citater findes der også indimellem mere regulære blogindlæg. »Kornkammer« rummer en stor samling permanente links til andre blogs, (net)tidsskrifter og arkiver, hvorfor bloggen kan tjene som en art afsæt, et udgangspunkt for den litterære surfende. »Promenaden« blev oprettet som en reaktion mod en stadig mere kommerciel og udvandet litteraturformidling i de etablerede medier, et forhold man i samme periode finder problematiseret hos

bl.a. Mikkel Thykier (2010) og i *Standarts* temanummer om litterær offentlighed (nr. 2, 2011). »Promenaden«, der med Walkers termer er et eksempel på *en tematisk blog*, huser 15 skribenter; forfattere, oversættere, litterater, kritikere og forlæggere. Skribenterne opererer autonomt, uden fælles dagsorden. På bloggen udgives egentlige indlæg der i modsætning til »Kornkammer« ikke er kalenderagtige henvisninger til hvad der sker i den litterære verden som sådan, og i modsætning til »Blogdahl« gennemgående er mere gennearbejdede, og ofte ligner små artikler eller essays; ofte med en form for oplæg til debat. Kommentarfelterne på »Promenaden« er det, der bliver brugt flittigst på de tre blogs.

På trods af de forskellige blogs relative store eksponering inden for det man kunne kalde det litterære miljø i Danmark, har ingen af dem slået igennem mere mainstream – de forskellige blogs har i snit nogle hundrede besøgende om dagen, aldrig mere end tusinde. Til sammenligning har de mindste danske dagblade – *Information* og *Kristeligt Dagblad* – henholdsvis ca. 107.000 og 115.000 læsere om dagen. Det peger måske på en paradoks situation: bloggen som medie rummer et stort demokratisk potentiale – det er gratis eller meget billigt at oprette en blog, rent teknisk er den meget let at bruge, det er hurtigt at publicere, der er ingen censur og det er let for potentielle læsere at få uhildet adgang til det man skriver – men midt i internettets uoverskuelighed af tilbud, kræver det at potentielle læsere ved at bloggen eksisterer, førend de kan finde den. Det er den selvsamme teknologi, der muliggør og betinger bloggernes eksistens, der også potentielt lader den drukne: Hastigheden, antallet af stemmer, at alle kommunikerer til alle. I modsætning til de (litteratur)blogs der findes på netaviserne, er de selvstændige, fritstående litterære blogs anderledes udfordret. *Litteratursiden.dk* – hvor der findes både brugerblogs og kuraterede blogs ved nettidsskriftets egne skribenter – havde til sammenligning i 2011 omtrent 3300 besøgende om dagen. Man kan, med Jürgen Habermas, notere sig at med mediepluralitet og med internettets muligheder, bliver »the context of communication« på samme tid både udvidet og fragmenteret (Habermas, efter Walker 2008: 48).

Litteraturprofessor Anne-Marie Mai kritiserer ligeledes den litterære blog i den hidtil mest centrale litteraturhistoriske placering af bloggen i dansk sammenhæng, nemlig kapitlet om »litterære blogs og tidsskrifter« i *Mais »Hvor litteraturen finder sted. Moderne tider 1900–2010«* (2011: 386–392). Mai forstår en litterær blog primært som en blog der skrives af en forfatter, og i mindre grad som et generaliseret litterært refleksionsrum. *Mais* kritik af

» Blogs erstatter ikke de etablerede mediekanaler, de trykte medier og deres internetudgaver, men blogs kan potentielt fungere som et supplement og genreteknisk integrerer den elementer fra klummen, kommentaren og artiklen, men har ofte et prægnant personligt udtryk og er fri for ekstern redaktionel censur.

bloggen lyder at det sjældent er andre end kritikere og forfattere, der deltager i debatten på dem, og at bloggernes forbindelse til en større medievirkelighed lader noget tilbage at ønske. Mht. første kritikpunkt kan det næppe være en anke, med bloggernes åbne diskussionsfora in mente, at diskussionspartnerne er kvalificerede og passionerede deltagere i det litterære felt – samme kritik kunne man i øvrigt rejse overfor de fysiske dagblade, hvor det også primært er forskellige fagpersoner, der kommer til orde. Hvem der læser med er mere utydeligt. Mht. punkt to: Hvornår bliver det for småt? Mai fokuserer i sit kapitel på antallet af »faste læsere« på eksempelvis Bukdahls blog (det var 76 stk., da Mai skrev kapitlet), hvilket ikke er mange, men her er det centralt at forstå bloggernes specificitet. De »faste læsere« er ikke summen af læsere, men dem, der – alt efter hvilken platform bloggen benytter sig af – har registreret sig som faste læsere. Derfor kan Bukdahl i en blog-replik oplyse om, at tallet af faste læsere i mellemtiden ikke kun er steget til 148 stk. (september 2012: 187 stk.), men at antallet af sidevisninger fra februar 2010 til blogpostens publicering i november 2011 havde været hele 279.966 stk. Men en sidevisning er, note bene, ikke det samme som en unik læser – den samme besøgende kan sagtens klikke sig rundt og læse flere sider. Desuden findes der forskellige måder at tælle på, alt efter hvilken software, man tæller med. Læsertallene er med andre ord usikre, og i den litterære blogosfære findes der os bekendt endnu ikke en pendant til Dansk Oplagskontrol. Men måske læsertallene ikke er bloggernes eneste succeskriterie, ligesom en blogs succes ikke blot handler om indholdet, skriver Mai, men også om »styrken af forfatterikonet og mediekonvergen« (Mai 2011: 389).

Bloggen som mulighedsarkiv og (trans)national litteraturoffentlighed

Der er måske endnu (er alt afgjort?, næppe) ikke tale om at nogle danske blogs for alvor og gennem længere tid får et større publikum i tale, men hvilket litterært tidsskrift gør egentlig det i dag? Måske man kan se bloggen som en art tidsskrift. Tidsskrifter har historisk set spillet en vigtig rolle i den litterære offentlighed, fordi man savnede et knudepunkt, der kunne knytte lokale positioner sammen i en større helhed. Endvidere har de ofte fungeret som platforme for teori og praksis ift. nye kunst- og litteraturretninger. Alligevel har et tidsskrift som f.eks. *ta'* (1967–1968) næppe fyldt noget særligt i sin samtid, selvom dets litteraturhistoriske

rolle siden hen har vist sig at være overordentlig vigtig. Som den amerikanske kunsthistoriker Gwen Allen har påpeget (Allen 2011: 11), er tidsskrifter også vigtige som mulighedsarkiver, dvs. som arkiver for det sammensurium af diskurser, der ofte eksisterer i samtiden, men som kunst- og litteraturhistorieskrivningen stryger i en nødvendig, men derfor ikke nødvendigvis rimelig eller repræsentativ, kompleksitetsreduktion. Måske blogs i fremtiden vil fungere som sådanne mulighedsarkiver og kontrastere eller supplere den herskende litteraturhistorieskrivning, forudsat at Det Kongelige Biblioteks høstninger af disse hjemmesider vil kunne lokaliseres om et givent antal år.

Feministen Nancy Fraser har i en kritik af Habermas' offentlighedsbegreb, plæderet for offentligheder i flertal (Fraser 1992: 122). Mindre deloffentligheder, der foretager en strategisk tilbagetrækning, ikke for at agere antagonistisk modoffentlighed, men for at lade andre stemmer og diskussioner få plads, og så vende tilbage til en større sammenhæng, en forankring i en større institutionel og politisk kontekst. Tilsvarende kan man tænke bloggen i det litterære miljø. Der er ikke nødvendigvis tale om en modoffentlighed der insisterer på isolationen, men om deloffentligheder, hvis diskussioner efterhånden potentielt kan udvide den gældende diskurs ved at rejse kritik af den og pege på alternativer.

Noget andet der har ændret sig med internettets udbredelse og de forskellige formater det kan facilitere – ikke kun blogs – er hastigheden hvormed vi kan kommunikere med dem vi deler sprogfællesskab med. Facebook, Twitter, andre sociale tjenester, diverse blogs, netaviser og nettidsskrifter tillader os at læse med, og også at blande os i læsningen og debatten af hinandens litteraturer i realtime – en situation der er særlig oplagt mellem de skandinaviske sprog i de nordiske lande, hvor vi er i stand til at læse hinandens litteraturer på førstesprogene (se f.eks. Lindholm & Ellefsen 2012). En skitse til en beskrivelse af den tværnordiske litteraturoffentlighed, der er genopstået inden for det sidste tiår gives i Susanne Christensens »Den ulne avantgarde. Kritiske tekster fra 00-tallet« (2011); et netværk, der består af en række udvekslinger, kritikerseminarer, litteraturmesser og festivaler, men også af blogs og litterære tidsskrifter som de internetbaserede tværnordiske Nypoesei (2002–2008) og Litlive (2003–2009). Med videreudviklingen af Google Translate og anden oversættelsesteknologi kan selv amerikanske digtere læse med på de nordiske blogs, og ligesom den konceptuelle poesi i det sidste tiår har fået en vis

udbredelse og reception på tværs af grænserne i Norden – man kan måske endda tale om at den konceptuelle poesi, som tidligere tiders avantgarde, ikke har nogen national scene at udspille sig på, kun internationale – udgør også, og typisk nok for internettets tidsalder, det New York-situerede onlinearkiv Ubuweb.com en vigtig brik i en ny nordisk litteraturoffentlighed (se f.eks. Serup i Goldsmith et al. 2012).

Ingen definitive versioner ...

At forskellige formater har forskellige æstetikker, og at disse også medfører forskellige måder at navigere og ræsonnere på, er forfatteren Jeppe Brixvolds artikel i Den Blå Port nr. 90, 2012 et interessant eksempel på. Artiklen »Om den fraværende modernistiske roman« udspringer af en blog-tråd på litteraten Stefan Kjerkegaards blog *Den lille litteratur*. Brixvold har delvist bibeholdt kommentarfeltets form i artiklen. Det virker en smule fremmedgørende med denne pludselige flerstemmighed i en ellers monologisk, kausalt fremadskridende artikel, men det virker også øjenåbnende ift. bloggernes fundamentale *permeable, dialogiske og ahierarkiske* karakter. Hvordan blogposten eller kommentaren som tekst betragtet adskiller sig fra mere konventionelle artikelformater, og hvad de har at tilbyde hinanden. Mere liv, flere vinkler. Samtidig er det at udvælge, redigere og flytte dele af diskussionen om den modernistiske roman fra bloggernes kommentarfelt og over i en artikel, der trykkes på print i et traditionelt tidsskrift, også en måde at stabilisere og afgrænse teksten på. At stoppe dens mulige knopskydning ift. samme tekst som den optræder på Kjerkegaards blog – for den enkelte blog eksisterer ikke i nogen definitiv version – i modsætning til det enkelte tidsskriftsnummer – men kun i daglige og arkiverede udgaver, som Grüner Larsen skriver; »Og det første relevante spørgsmålet er ikke nøjagtig hva verket er, men hvordan det trer frem for leseren til en gitt tid.« (Grüner Larsen 2007: 20). Måden Brixvold rykker rundt mellem formaterne på – fra bloggen til artiklen – og måden, han integrerer dele af den ene i den anden, peger på genrenes (blogpostens, artiklens) egenart, på hvordan de kan berige hinanden, men også konkret på hvordan nye tekstformer forandrer gamle.

Anvendt litteratur

- Allen, Gwen (2011): *Artists' magazines. An alternative space of art.* MIT PRESS.
- Alternativ publicering / litterær innovation – blog fra Litlives seminar på Biskops Arnö den 10.–13. maj 2007: <http://www.publicering.blogspot.dk/>
- Bernstein, Charles: (2009, opr. 1993) »Midlertidige institutioner: små forlag og poetisk fornyelse« i: *Verbale Pupiller* (red. Lasse Krogh Møller og Anders Visti), forlaget * [asterix], 2009, pp. 19–37. oversat af Nikolaj Rønhede.
- Brixvold, Jeppe (2012): »Om den fraværende modernistiske roman« i: *Den Blå Port* nr. 90, 2012, pp. 91–109.
- Bukdahl, Lars (2010): »Lyrisk Lumpenhed« i: *Weekendavisen* 06.08.2010.
- Christensen, Susanne (2007): »We fade to grey – den litterære blog og etc« i <http://publicering.blogspot.dk/2007/05/we-fade-to-grey-den-litterre-blog-og.html> [last accessed 19-09-2012]
- Christensen, Susanne (2011): *Den ulne avantgarde. Kritiske tekster fra 00-tallet.* Flamme Forlag.
- Nancy Fraser (1992): »Rethinking the Public Sphere: A Contribution to the Critique of Actually Existing Democracy« i: *Habermas and the Public Sphere* (red. Craig Calhoun), MIT Press, 1992, pp. 109–142.
- Goldsmith, Kenneth et al.: »Conceptual Writing: A Worldview« i <http://www.poetryfoundation.org/harriet/2012/04/conceptual-writing-a-worldview/> [last accessed 19-09-2012]
- Grüner Larsen, Martin (2007): *Tid, tekst & tanke – webbloggen som essayistisk process* [upubliceret masteropgave, Universitetet i Bergen]
- Larsen, Martin (2007): »Rapport 1« i http://publicering.blogspot.dk/2007/05/rapport-1_14.html [last accessed 19-09-2012]
- Lindholm, Audun og Bernhard Ellefsen: »Våre lyse, nordiske kommentarer« i <http://www.vagant.no/vare-lyse-nordiske-sommernetter/> [last accessed 19-09-2012]
- Mai, Anne-Marie (2011): *Hvor litteraturen finder sted. Moderne tider 1900–2010.* Gyldendal, 2011.
- Morrison, Aimée (2007): »Blogs and Blogging: Text and Practice« i: *A Companion to Digital Literary Studies* (red. Ray Siemens and Susan Schreibman), Blackwell, 2007, pp. 369–387.
- Skyum-Nielsen, Erik: »Et fredeligt mellemrum« i: *Information* 19.01.2012.
- Standart* nr. 2, 2011 (red. Jakob Østergaard Nielsen), *stand-in om litterær offentlighed*, 2011.
- Thykier, Mikkel (2011): *Overfor en ny virkelighed. Afterhand.*
- Walker, Jill (2008): *Blogging*, Polity Press.

Og mere om den litterære blog i Danmark

- Friis, Elisabeth (2012): »Litteraturens nye scener« i: *Dansk Noter* nr. 3, 2012, pp. 22–26.
- Serup, Martin Glaz (2006): »Mit let poetiske sprog – hvor kosteligt!« i: *Bogens Verden* nr. 1, 2006, pp. 50–55.
- Serup, Martin Glaz, Mai Misfeldt og Kamilla Løfstrøm (2012): »... een, to! een, to tre fra Promenaden« i: *Spring* 33, 2012 [under udgivelse]